

Gebruik van Creative Commons in het Vlaamse erfgoedveld lichtjes toegenomen

Tom Evens, IBBT-MICT, Universiteit Gent

Het auteursrecht werpt een substantiële drempel op voor de verspreiding van digitaal erfgoed. Omdat het klaren van rechten een tijdsintensief en duur proces is, opteren veel bewaarinstututen ervoor auteursrechtelijk beschermde werken niet te digitaliseren of digitaal beschikbaar te stellen. Volgens recent onderzoek nemen erfgoedorganisaties daarom hun toevlucht tot opencontentlicenties zoals Creative Commons Licenties (CCL), die een grotere flexibiliteit toelaten inzake het gebruik van auteursrechtelijk beschermde werken.

DIGITAAL ERFGOED

De studie vormt onderdeel van het IWT-PIM project ‘Archipel’ en werd ondersteund door sectororganisaties BAM, FARO, VTi, VVBAD en OKO. Door middel van een online vragenlijst werd een beeld verworven van het auteursrechtelijk beleid binnen het Vlaamse erfgoedveld en de attitude van deze organisaties ten aanzien van opencontentlicenties. In totaal namen 63 erfgoedinstellingen deel aan het onderzoek. In een vorige studie uit 2008 werd al gewezen op een groeiend bewustzijn en stijgende adoptie van CCL binnen het Vlaamse culturele en erfgoedveld.¹ Het nieuwe onderzoek bevestigt de aandacht voor opencontentlicenties die erfgoedinstellingen toelaten hun rol als digitaal curator ten volle te spelen. Nu de rechtsgeldigheid van CCL in België recent werd bevestigd, staat niets een wijdverspreide toepassing van deze licenties nog in de weg? Of toch?

De resultaten tonen dat het aanbod van digitale cultuurartefacten gedurende de jongste drie jaar gevoelig is toegenomen. Steeds meer instellingen zetten de stap om (delen van) hun collectie via het internet te ontsluiten. Tegelijk is de proportie instellingen (28,8 procent) dat gebruik maakt van CCL lichtjes toegenomen. Niettemin deze licenties vaak geroemd worden voor hun flexibiliteit inzake gebruikshandelingen, stellen we vast dat CCL vaak niet flexibel genoeg zijn. Zo pleiten heel wat instellingen voor minder restricties inzake de verspreiding van materialen van lage resolutie of bedoeld voor niet-commercieel gebruik. Toch lijkt het erop dat het erfgoedveld een serieuze stap in de goede richting heeft gezet...

KEERZIJDE

Creative Commons mogen evenwel niet worden opgevat als een *deus ex machina* voor de auteursrechtelijke problematiek inzake erfgoedcollecties. Zo kunnen instellingen deze licenties enkel aanwenden als ze rechthebbende zijn, wat bij erfgoedorganisaties niet altijd evident is. Bovendien liggen collectieve beheersvennootschappen vaak dwars. De geldende standaardovereenkomsten voor collectief beheer laten immers geen ruimte voor individueel beheer zoals CCL. Een proefproject zoals het Nederlandse Buma/Stemra onlangs lanceerde, zou de toepassing van CCL in het Vlaamse erfgoedveld dan ook zeker ten goede kunnen komen.

> Contact: Tom.Evens@UGent.be

> <http://www.archipelproject.be>

¹ Evens, T. (2009). Het gebruik van opencontentlicenties in het Vlaamse erfgoedveld, in De Nil, B. & Walterus, J. (Eds.), *Erfgoed 2.0. Nieuwe perspectieven voor digitaal erfgoed* (pp. 75-83). Brussel: Pharo Publishing.

AUTEURSGEGEVENS

Tom Evens
Onderzoeker bij Onderzoeksgroep Media & ICT (IBBT-MICT)
Korte Meer 7, 9000 Gent
T: 09/264 68 83
E: tom.evens@ugent.be